

KÚRIA

Bfv. III. 524/2015/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év október hó 5. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A lopás vétsége miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a Békés Megyei Főügyészség által - a II. terhelt javára - benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Békéscsabai Járásbíróság 11.B.18/2014/27. számú ítéletét e terhelt tekintetében megváltoztatja:

A II. rendű terheltet az ellene bűnsegédként elkövetett lopás vétsége [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont] miatt emelt vád alól felmenti.

Lopással elkövetett tulajdon elleni szabálysértés miatt az eljárást megszünteti.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Békéscsabai Járásbíróság a 2014. szeptember 16-án kihirdetett és ugyanazon nap jogerőre emelkedett 11.B.18/2014/27. számú ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta bűnsegédként elkövetett lopás vétségében [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 370. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont bc) alpont], és ezért 1 évi időtartamra próbára bocsátotta.

A bíróság jogerős ítéletében megállapított tényállás lényege a következő:

A II. rendű terhelt büntetlen előéletű, de a Békéscsabai Rendőrkapitányság 2013. augusztus 23-án tulajdon elleni szabálysértés miatt 20.000 forint helyszíni bírsággal sújtotta.

Az I. és a II. rendű terhelt 2013. augusztus 31-én 8 óra 30 perc és 9 óra közötti időpontban B-n, a vásárcsarnok T. utcai bejáratánál észrevették M. K. sértett oda leállított, az ülésén egy 690 forint értékű lakattal ellátott, 30.000 forint értékű kerékpárját, és elhatározták, hogy azt eltulajdonítják. Az I. rendű terhelt a biciklit arrébb tolt, mialatt a II. rendű terhelt figyellel biztosította cselekményét, majd mindketten felültek a járműre és távoztak a helyszínről. Később a kerékpárt 10 ezer forintért eladták, azonban az utóbb lefoglalásra került, és - néhány hiányzó alkatrész kivételével - a hatóság a sértettnek kiadta.

Az okozott 30.690 forint kárból így 27.160 forint térült meg, a meg nem térült kár 3.530 forint.

Az eljárás során nem nyert bizonyítást, hogy a lakattal a kerékpár lezárt állapotban lett volna.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Békés Megyei Főügyészség Bf.138/2015/1-I. szám alatt, a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában írt okból, a terhelt javára terjesztett elő felülvizsgálati indítványt. Ennek indokai szerint a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Az indítvány rögzíti: a terhelteket eredetileg a Békéscsabai Járási Ügyészség a B.1837/2013/7-I. számú vádiratában szabálysértés értékre, dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás vétségével vádolta, a II. rendű terheltet mint bűnsegédet. A 2014. szeptember 16-án tartott tárgyaláson - a bizonyítási eljárás eredményeképp - az eljáró ügyész annyiban módosította a vádirati tényállást, miszerint nem lehetett kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a kerékpár az eltulajdonításkor a lakattal lezárt állapotban lett volna.

Erre tekintettel a bíróság ügydöntő határozatában a cselekmény tettesi elkövetésével vádolt I. rendű terheltet felmentette az ellene lopás vétsége miatt emelt vád alól, és tulajdon elleni szabálysértés miatt közérdekű munkát szabott ki vele szemben.

A II. rendű terhelt esetében ugyanakkor - a nem sokkal korábban elkövetett tulajdon elleni szabálysértés miatti felelősségre vonására tekintettel - megállapíthatónak látta az üzletszerű elkövetést, ami ugyancsak a lopást szabálysértésből vétséggé minősítő körülmény.

Ezért a bíróság jogerős ítéletében bűnösnek mondta ki a II. rendű terheltet lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont] mint bűnsegédet, és amiatt próbára bocsátotta.

Az indítvány szerint a terhelt bűnösségének megállapítása ellentétben áll a 3/2011. BJE-ben foglalt iránymutatással. A részesi cselekmény - annak járulékos jellegéből következően - csak akkor büntethető, amennyiben az alapcselekmény is az, a jogi minősítés ugyanis mindig a tettesi cselekmény jogi minősítéséhez igazodik. Így a részes felelősségének terjedelmét behatárolja a tettesi alapcselekmény büntethetősége, illetve minősítése. Részesi oldalon tehát akkor minősülhet a cselekmény üzletszerűen elkövetettnek, ha a részes tevékenysége üzletszerűen elkövetett tettesi cselekményhez kapcsolódik.

Az ügyészi álláspont szerint jelen esetben az I. rendű terhelt vonatkozásában sem az üzletszerűség, sem más, a lopást szabálysértésből vétséggé minősítő körülmény nem merült fel. Ehhez képest pedig a jogerős ítéletben a II. rendű terheltnek az I. rendű terhelt cselekményéhez kapcsolódó bűnsegédi büntetőjogi felelősségének a megállapítására és vele szemben intézkedés alkalmazására a büntetőjog anyagi szabályainak megsértése miatt került sor.

Minderre tekintettel a Békés Megyei Főügyészség azt indítványozta, hogy a Kúria a terheltet az ellene lopás vétsége miatt emelt vád alól - bűncselekmény hiányában - mentse fel, és a fennmaradó, a 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 177. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző tulajdon elleni szabálysértés miatt az iratokat a Békéscsabai Rendőrkapitányságnak küldje meg az előkészítő eljárás lefolytatása végett.

A Legfőbb Ügyészség a BF.485/2015/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt azzal a módosítással tartotta fenn, hogy mivel a jogerős ítélet meghozatalától a legfőbb ügyészi átirat keltéig (2015. április 20.) már 6 hónapnál hosszabb idő telt el, ezért a felmentés mellett a fennmaradó tulajdon elleni

szabálysértés miatt - a Szabs. tv. 6. § (1) bekezdésére figyelemmel - az eljárás megszüntetésének van helye.

A terhelt és védője az ügyészi indítványra nem tett észrevételt.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsülésen bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány az alábbiak szerint alapos.

A Btk. 462. § (2) bekezdés b) pont első fordulata szerint nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósul meg, ha a lopást 50.000 forintot meg nem haladó értékre követik el.

A Btk. - az elkövetéskor és az elbíráláskor is ugyanazon tartalommal hatályos - 370. § (2) bekezdés b) pontjának ba)-bi) alpontja taxatívén sorolja azokat a minősítő körülményeket, amelyek közül bármelyik megvalósulása a szabálysértési értékre elkövetett lopást vétséggé minősíti.

Jelen esetben a bíróság jogerős ítéletében a Btk. 370. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pont bc) alpontja szerint minősülő lopás vétségében állapította meg a II. rendű terhelt bűnösségét. A minősítésben felhívott törvényhely mind az elkövetés, mind az elbírálás idején a dolog elleni erőszakkal való elkövetést határozta meg a szabálysértést vétséggé minősítő körülményként.

Ezzel szemben a jogerős ítéleti tényállás nem tartalmaz olyan ténymegállapítást, ami a lopási cselekmény dolog elleni erőszakkal elkövetettkénti minősítését megalapozná, sőt az közvetve - a kerékpár lakattal lezárt voltának bizonyítatlanságát megállapítva - éppen annak ellenkezőjére, a dolog elleni erőszak hiányára utal.

Ugyanakkor a jogerős ítéletet hozó bíróság a Be. 259. § (1) bekezdése szerint indokolt ítéletében a II. rendű terhelt vonatkozásában alkalmazott jogszabályok között feltüntette a Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontját, ami az üzletszerű elkövetés fogalmát meghatározó törvényi értelmező rendelkezés.

Így ebből, továbbá az I. rendű terhelt felmentésének tényéből, valamint a felülvizsgálati indítványban is részletezett pertörténeti adatokból teljes bizonyossággal következik, hogy az eljáró bíróság az üzletszerű elkövetést kívánta a II. rendű terhelt terhén a szabálysértést vétséggé minősítő körülményként értékelni, és erre tekintettel minősítette cselekményét vétségként.

Megállapítható tehát, hogy az ítélet indokolása a rendelkező résszel - e részében - ellentétes. Ez azonban csak akkor valósítaná meg a Be. 373. § (1) bekezdés III. pont b) alpontjában foglalt - a

Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálatra is okot adó - ún. feltétlen eljárási szabálysértést, ha az ellentét teljes mértékű lenne.

Ehhez képest az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező része és indokolása szerint is lopás vétségében mondta ki bűnösnek a terheltet, az ellentét pusztán a szabálysértést vétséggé minősítő körülmény kapcsán áll fenn.

Kétséget kizáróan felderíthető az ellentmondás oka is.

Az üzletszerű elkövetést, mint a lopás felminősítő körülményét a Btk. 2012. július 13-án kihirdetett szövege szerint valóban a Btk. 370. § (2) bekezdés b) pont bc) alpontja tartalmazta.

A 2013. április 20-án hatályba lépett 2013. évi CLV. törvény 2. §-a azonban még a hatályba lépését megelőzően módosította a Btk. 370. §-át. Eszerint az üzletszerű elkövetés a lopás felminősítő körülményei között már az említett törvényhely bb) alpontjában került meghatározásra. A Btk. pedig már ezzel a szövegezéssel lépett hatályba 2013. július 1. napján, majd volt is hatályban, mind a jelen eljárás tárgyát képező cselekmény elkövetésekor, mind pedig annak elbírálásakor.

Így a jogerős ítéletben a Btk. 370. § (2) bekezdés b) pont bc) alpontjának feltüntetése teljes bizonyossággal a módosítást megelőző, ilyen szövegezéssel soha hatályba nem lépett törvény alapul vételére vezethető vissza. Ez azonban pusztán a jogszabályi alap téves megjelölésében öltött testet.

Mindez pedig nem változtat azon, hogy a bíróság jogerős ítéletének rendelkező részében, az abban foglalt jogszabályi hivatkozás alapján egyértelműen (dolog elleni erőszakkal elkövetett) lopás vétségében mondta ki bűnösnek a II. rendű terheltet.

Így a Kúriának elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy a terhelt bűnösségének az e bűncselekményben való megállapítása sértette-e a büntetőjog anyagi szabályait.

Ennek során megállapította, hogy a Be. 423. § (1) bekezdés első mondata értelmében a felülvizsgálati eljárás során is irányadó, jogerős ítéleti tényállás a dolog elleni erőszakkal való elkövetést megalapozó ténymegállapítást nem - sőt, a korábban írtak szerint éppen annak ellenkezőjét - tartalmazza.

Ezt követően azonban vizsgálnia kellett (különös tekintettel az elsőfokú bíróságnak az indokolásból kitűnő álláspontjára), hogy más minősítő körülmény a terhelt bűnösségének megállapítását lopás vétségében törvényessé teszi-e.

E körben azonban a Kúria maradéktalanul osztotta a felülvizsgálati indítványban kifejtetteket.

A Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontja szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

Az eljáró bíróság feltehetően azért kívánta volna az üzletszerű elkövetést minősítő körülményként a II. rendű terhelt terhére róni, mert kb. 1 héttel korábban ugyancsak lopással elkövetett tulajdon elleni szabálysértés miatt helyszíni bírsággal sújtották.

Figyelmen kívül hagyta azonban, hogy a II. rendű terhelt bűnsegédként - az I. rendű terhelt tettesi alapcselekményéhez kapcsolódva - követte el a terhére rótt cselekményt.

A Btk. 14. § (2) bekezdése szerint bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt. Ebből következően a részesség járulékos jellegű; szükségszerűen feltételez egy tettesi alapcselekményt és a tettes - legalábbis elméleti - büntethetőségét; továbbá a cselekmény minősítése is az alapcselekmény minősítéséhez igazodik (3/2011. BJE.).

A fentiekből következően a részes (és ezen belül a bűnsegéd) cselekménye akkor minősülhet üzletszerűen, ha ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményeket rendszeres haszonszerzésre törekedve elkövető tettes cselekményéhez nyújt segítséget (továbbá tudata átfogja ezt a körülményt). Ha a bűnsegéd - személyében ugyan rendszeres haszonszerzésre törekedve - más személynek vagy személyeknek a folytatólagosság egységébe nem vonható, nem rendszeres haszonszerzést célzó cselekményeihez nyújt rendszeresen bűnsegélyt, úgy az csak a büntetés kiszabása körében értékelhető.

Jelen esetben a tettesi alapcselekményt megvalósító, teljesen büntetlen előéletű és korábban tulajdon elleni szabálysértés miatt sem elmarasztalt I. rendű terhelt esetében az üzletszerű elkövetés fel sem merülhet; ezen alapul jogerős felmentése is. Ekként pedig - a kifejtettek szerint - az üzletszerűség a bűnsegédi felelősséggel tartozó II. rendű terhelt cselekményét sem minősíti.

Így a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítása lopás vétségében az üzletszerűség alapul vételével sem törvényes.

Ezért a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítása a jogerős ítélet rendelkező részében foglalt bűncselekményben azért sérti a büntető anyagi jog szabályait, mert az irányadó tényállás szerint a II. rendű terhelt terhére rótt minősítő körülmény - a dolog elleni

erőszak - nem valósult meg, és az irányadó tényállásból más olyan körülmény sem tűnik ki, ami a 30.690 forint értékre elkövetett tettesi alapcselekményt szabálysértésből vétséggé minősítené.

Ekként a Kúria a felülvizsgálati indítványnak helyt adott, és a megtámadott jogerős ítéletet a Be. 427. § (1) bekezdésének a) pontja alapján megváltoztatta: a terheltet az ellene lopás vétsége [Btk. 370. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont bc) alpont] miatt emelt vád alól a Be. 331. §-ának (1) bekezdése alapján - a Be. 6. § (3) bekezdésének a) pontja szerinti okból, bűncselekmény hiányában - felmentette.

Egyben a Be. 337. §-a alapján megállapította, hogy a II. rendű terhelt cselekményével a Szabs.tv. 177. § (1) bekezdés a) pont első fordulata szerinti tulajdon elleni szabálysértést valósított meg. Időközben azonban már - az elkövetéstől számítva - a Szabs. tv. 6. § (6) bekezdésében foglalt ún. „abszolút elévülési idő” (2 év) is eltelt, ekként a Kúria annak kapcsán az eljárást a Szabs. tv. 83. § (1) bekezdés h) pontja alapján megszüntette.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2015. október 5.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő
BÉ